

มาตรการเชิงรุกเพื่อป้องกันควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในคน ของกระทรวงสาธารณสุข

1. มาตรการด้านการป้องกันโรค (Prevent)

- 1.1 พื้นที่จัดทำแผนป้องกันควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า ตามระดับความเสี่ยง
 - 1.1.1 พื้นที่เฝ้าระวัง : จัดทำแผนเพื่อสร้างพื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้า
 - 1.1.2 อำเภอเสี่ยง : จัดทำแผนป้องกันควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า ตามมาตรการเชิงรุกที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด
 - 1.1.3 จังหวัดเสี่ยง : คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ทุกอำเภอ มีแผนป้องกันควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า
- 1.2 พัฒนาระบบการประสานงานเพื่อรองรับสถานการณ์ กรณีพบสัตว์สงสัย ผู้สัมผัสหรือสงสัยเป็นโรคพิษสุนัขบ้า
- 1.3 พัฒนาระบบเฝ้าระวังโรค และระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้มีความครอบคลุม สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.4 พัฒนาระบบการเก็บ/ส่งตัวอย่างและการตรวจทางห้องปฏิบัติการเพื่อวินิจฉัยยืนยันโรคพิษสุนัขบ้า กรณีพบผู้ป่วย/ผู้เสียชีวิตที่สงสัยโรคพิษสุนัขบ้าหรือใช้สมองอักเสบที่ไม่ทราบสาเหตุทุกราย
- 1.5 จัดให้มีบริการวัคซีน/อิมมูโนโกลบูลิน ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสถานบริการสาธารณสุขอย่างเพียงพอ
- 1.6 พัฒนาศักยภาพบุคลากรทางการแพทย์ สาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับให้มีความรู้ในการวินิจฉัยดูแลรักษาผู้สัมผัสโรคอย่างถูกต้องตามแนวทางเวชปฏิบัติ และการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า
- 1.7 สื่อสารความเสี่ยงเชิงรุกทั้งก่อน-หลังถูกกัด ให้เหมาะสมและครอบคลุมประชากรกลุ่มเสี่ยงเพื่อลดจำนวนผู้ถูกกัดทั้งในชุมชน บ้าน วัด โรงเรียน ตลาด โรงงาน เป็นต้น
- 1.8 ส่งเสริมการนำกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาบังคับใช้ รวมทั้งปรับปรุงกฎระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าให้เหมาะสม (พรบ.โรคพิษสุนัขบ้า 2535 / พรบ.การสาธารณสุข 2535 / พรบ.โรคติดต่อ 2558)

2. มาตรการด้านค้นหาและตรวจจับความผิดปกติ (Detect) :

- 2.1. ค้นหา ผู้สัมผัสโรค (มีประวัติถูกสุนัขบ้ากัด-ข่วน) และกลุ่มเสี่ยงให้ได้รับการดูแลรักษาและฉีดวัคซีนป้องกันโรคตามแนวทางเวชปฏิบัติภายใน 48 ชั่วโมง และติดตามให้มารับวัคซีนตามกำหนดนัดทุกราย
- 2.2. ส่งตัวอย่างตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการตามแนวทางที่กำหนด ในผู้ป่วยสงสัย หรือ เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้า หรือ โรคใช้สมองอักเสบที่ไม่ทราบสาเหตุทุกราย
- 2.3. ค้นหาปัจจัยเสี่ยงและพฤติกรรมของการไม่มารับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

3. มาตรการด้านตอบโต้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ (Respond)

3.1. กรณีพบผู้เสียชีวิต ดำเนินการทุกอำเภอ

- 3.1.1) สสจ.รายงานผู้ว่าราชการจังหวัด ภายใน 24 ชั่วโมง (หลังได้รับผลยืนยันทางห้องปฏิบัติการของผู้เสียชีวิต)
 - อาศัยกลไกคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัด เปิดศูนย์ประสานงานร่วมระหว่าง หน่วยงานด้านสาธารณสุข ปศุสัตว์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดย
 - ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน
 - นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด เป็นเลขานุการ
- 3.1.2) ดำเนินการทุกอำเภอของจังหวัดที่พบผู้เสียชีวิต
 - สอบสวนและควบคุมโรคร่วมกัน ภายใน 24 ชั่วโมง
 - ดำเนินการใน 48 ชั่วโมง
 - ค้นหาผู้สัมผัสโรค และกลุ่มเสี่ยงให้ได้รับการดูแลรักษาและฉีดวัคซีนป้องกันโรคตามแนวทางเวชปฏิบัติ และติดตามให้มารับวัคซีนตามกำหนดนัดทุกราย (ตามแบบฟอร์ม Rabies1)
 - แจ้งเตือนไปยัง อสม. วิทยุชุมชน และสื่อท้องถิ่น
 - สื่อสารความเสี่ยงทั้งในวงกว้าง และเฉพาะกลุ่ม เพื่อลดจำนวนผู้ถูกกัด
- 3.1.3) ประสาน/ร่วมดำเนินการกับหน่วยงานปศุสัตว์ในการทำกิจกรรมป้องกันควบคุมโรคในพื้นที่ เช่น สำรวจ และให้วัคซีนรอบจุดเกิดโรค (Ring Vaccination) ตามกฎหมาย
- 3.1.4) เฝ้าระวังโรคในสัตว์อย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 6 เดือน (หลังจากพบเชื้อพิษสุนัขบ้าในสัตว์ตัวสุดท้าย)

3.2 กรณีสัตว์พบ...

- 3.2. **กรณีสัตว์พบเชื้อพิษสุนัขบ้าตัวที่ 2 ตัว ภายในระยะเวลา 3 เดือน ดำเนินการทุกตำบลในอำเภอที่พบโรค**
ภายใน 48 ชั่วโมง (หลังได้รับผลยืนยันทางห้องปฏิบัติการตัวที่ 2)
- 3.2.1) ปศุสัตว์เขต ปศุสัตว์จังหวัด ปศุสัตว์อำเภอ แจ้ง สำนักงานป้องกันควบคุมโรคเขต สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ รพ.สต. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และพื้นที่ข้างเคียงแต่ละระดับ
- 3.2.2) สสอ.รายงาน นายอำเภอ
- อาศัยกลไกคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) โดย
 - นายอำเภอ เป็นประธาน
 - สาธารณสุขอำเภอ เลขานุการ
- 3.2.3) สคร./สสจ./สสอ./รพ.สต. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมสอบสวนและควบคุมโรคร่วมกับพื้นที่ ค้นหาผู้สัมผัสโรค และกลุ่มเสี่ยงให้ได้รับการดูแลรักษาและฉีดวัคซีนป้องกันโรคตามแนวทางเวชปฏิบัติ และติดตามให้มารับวัคซีนตามกำหนดนัดทุกราย (ตามแบบฟอร์ม Rabies1)
- 3.2.4) ประสานหน่วยงานด้านประชาสัมพันธ์ แจ้งเตือน อสม. วิทยุชุมชน และสื่อท้องถิ่น รวมทั้งสื่อสารความเสี่ยง
ทั้งในวงกว้างและเฉพาะกลุ่ม
- 3.2.5) ประสาน/ร่วมดำเนินการกับหน่วยงานปศุสัตว์ในการทำกิจกรรมป้องกันควบคุมโรคในพื้นที่ เช่น สสำรวจ
และให้วัคซีนรอบจุดเกิดโรค (Ring Vaccination) ตามกฎหมาย
- 3.2.6) เผ่าระวังโรคในสัตว์อย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 6 เดือน (หลังจากพบเชื้อพิษสุนัขบ้าในสัตว์ตัวสุดท้าย)
- 3.3. **กรณีสัตว์พบเชื้อพิษสุนัขบ้า 1 ตัว ในพื้นที่ ดำเนินการในตำบลที่พบโรค** ภายใน 48 ชั่วโมง (หลังได้รับผลยืนยัน
ทางห้องปฏิบัติการ)
- 3.3.1) ปศุสัตว์เขต ปศุสัตว์จังหวัด ปศุสัตว์อำเภอ แจ้ง สำนักงานป้องกันควบคุมโรคเขต สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ รพ.สต. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และพื้นที่ข้างเคียงแต่ละระดับ
- 3.3.2) สสอ.รายงาน นายอำเภอ และอาศัยกลไกคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) เพื่อ
ดำเนินการป้องกันควบคุมโรค โดย
 - นายอำเภอ เป็นประธาน
 - สาธารณสุขอำเภอ เลขานุการ
- 3.3.3) สคร./สสจ./สสอ./รพ.สต. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมสอบสวนและควบคุมโรคกับพื้นที่ ค้นหาผู้สัมผัส
โรค และกลุ่มเสี่ยงให้ได้รับการดูแลรักษาและฉีดวัคซีนป้องกันโรคตามแนวทางเวชปฏิบัติ และติดตามให้
มารับวัคซีนตามกำหนดนัดทุกราย (ตามแบบฟอร์ม Rabies1)
- 3.3.4) ประสานหน่วยงานด้านประชาสัมพันธ์ แจ้งเตือน อสม. วิทยุชุมชน และสื่อท้องถิ่น รวมทั้งสื่อสารความเสี่ยง
ทั้งในวงกว้างและเฉพาะกลุ่ม
- 3.3.5) ประสาน/ร่วมดำเนินการกับหน่วยงานปศุสัตว์ในการทำกิจกรรมป้องกันควบคุมโรคในพื้นที่ เช่น สสำรวจ
และให้วัคซีนรอบจุดเกิดโรค (Ring Vaccination) ตามกฎหมาย
- 3.3.6) เผ่าระวังโรคในสัตว์อย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 6 เดือน (หลังจากพบเชื้อพิษสุนัขบ้าในสัตว์ตัวสุดท้าย)

๑๑๑๑ ๑๑๑๑ ๑๑๑๑